

NATIONAL UNIVERSITY OF IRELAND, GALWAY

SUMMER EXAMINATIONS, 2002

Beginners' Latin

LA102; LA 103; LA 104

Paper 1

EXAMINERS: Professor Gerard O'Daly
 Professor Brian Arkins
 Dr. Ann Mohr

Time allowed: 3 hours

All questions to be answered

1. Translate

- CHR. egone ita loquor? nōn recordor. omnia obliuiscor.
 NĪC. nōlī mentīrī. tū omnīs rēs bene recordāris, uerbum nūllum obliuisceris.
 CHR. quis homo mea uerba sīc nūntiat?
 NĪC. nūllus homo, sed tabellae Mnēsiloχī rem nūntiant. tabellae mē tuās manūs uincīre iubent.
 CHR. a! filius tuus mē Bellerophontem facit: nam ego tabellās ferō et propter tabellās tū mē uinciēs. ō stulte, stulte, nescius es omnium rērum. cauēre tē iubeō.
 NĪC. quid loqueris? cūr mē cauēre iubēs? respondē mihi!
 CHR. (nōn respondet, sed senem irridet) quem dī diligunt adulēscēns moritur. sed Nīcobūlum nūllus deus dīligit: nam senex est uetustissimus; tantī est quantī fungus pūtīdus.
 NĪC. seruī, abdūcite Chrȳsalum intrō atque uincīte ad columnam fortiter. (Chrȳsalō) numquam auferēs mihi aurum.
 CHR. at tū iam dabis.
 NĪC. dabō? ego numquam dabō, scelerum caput!
 CHR. atque iubēbis mē plūs aurī auferre. nam magnō in periculō est filius tuus. tum Chrȳsalum liberāre uolēs, ubi rem sciēs. ego autem libertātem numquam accipiam.
 NĪC. loquere, scelerum caput. quō in periculō est filius meus?
 CHR. sequere mē. iam sciēs, ut opīnor.
 NĪC. sed quō tē sequor? nōlī tacēre, sed perge.
 CHR. pergam.

2. Translate

Diodōrus, quī Melitēnsis erat, Lilybaei multōs annōs habitābat. hic homo, quem dicō, erat nōbilī genere nātus et splendidus et grātiōsus propter uirtūtem, quam omnēs Lilybitānī cognōuerant. at Verre praetōre, prope amissūrus erat omnia quae domī collēgerat. nam comitēs, quōs Verrēs Lilybaeum dēdūxerat, Diodōrum pōcula quaedam habēre nūntiāuerunt; ea pōcula omnibus aliīs pulchriōra esse. (quae pōcula, ut postea audiui, Mentōr summō artificiō fēcerat.) quod ubi Verrēs audiuit, cupiditāte inflammātus, Diodōrum ad sē uocāuit et pōcula, quōrum mentiōnem comitēs fēcerant, poscēbat. ille sē Lilybaei ea pōcula nōn habēre respondit, sed Melitae apud propinquum quendam reliquisse. tum iste mittēbat hominēs Melitam, scrībēbat ad quōsdam Melitēnsīs, pōcula rogābat, iubēbat Diodōrum ad illum propinquum suum dare litterās. quod ubi audiuit, Diodōrus, quī sua seruāre cōstituerat, ad propinquum suum litterās mīsit; quibus in litterīs scrībēre ausus erat propinquum negāre oportēre sē pōcula habēre, sed affirmāre sē ea paucīs illīs diēbus mīsisse Lilybaeum. quās ubi propinquus perlēgit, ita fēcit. intereā Diodōrus ipse, quī abesse domō paulisper cōstituerat potius quam argentum amittere, Lilybaeo abiit.

(In Verrem II 4.18.38-9)

3. Translate

sed in eā coniūratiōne fuit Q. Curius, nātus haud obscurō locō, libīdinibus adeō dēditus, ut eum cēnsōrēs senātū mouērent. huic hominī tanta uānitās inerat ut nōn posset reticēre quae audierat; tanta insolentia ut numquam sua ipse scelera cēlāret: tanta audācia ut semper diceret faceretque quaecumque uolēbat. erat eī cum Fuluiā, muliere nōbilī, stuprī uetus cōsuētūdō. sed Curius tam pauper factus est ut eī minus grātus fieret. repente autem adeō glōriārī coepit ut maria montisque Fulviae pollicērētur. et tam insolēns ferōxque fiēbat ut eī mortem interdum minārētur, nisi sibi obnoxia esset. at Fulvia, insolentiae Curī causā cognitā, rem rei pūblicae tam periculōsam esse putābat, ut, omnia, quae dē Catilinae coniūratiōne audierat, multis nārrāret. eae res, ā Fuluiā nārratae, in primīs effēcērunt ut cōsulātus M. Tulliō Cicerōnī mandārētur. namque antea plēraque nōbilitās tam inuida erat ut cōsulātum nouō hominī mandāre nōllent.

4. Translate

Catullus warns Asinius to stop stealing the napkins. It is unsophisticated, and the last napkin he stole holds special memories for Catullus.

Marrūcīne Asinī, manū sinistrā
nōn bellē ūteris: in iocō atque uīnō
tollis linthea neglegentiōrum.
hoc salsum esse putās? fugit tē, inepte:
quamuīs sordida rēs et inuenusta est.
nōn crēdis mihi? crēde Pōlliōnī
frātrī, quī tua fūrta uel talentō
mūtārī uelit: est enim lepōrum
differtus puer ac facētiārum.
quārē aut hendecasyllabōs trecentōs
exspectā, aut mihi lintheum remitte,
quod mē nōn mouet aestimātiōne,
uērū est mnēmosynum meī sodālis.
nam sūdāria Saetaba ex Hibērīs
mīsērunt mihi mūnerī Fabullus
et Vērānius: haec amem necesse est
ut Vērāniolum meum et Fabullum.

Catullus 12